

ظهور مردگان متحرک؛ بنگاه‌های زامبی

مهسا رجبی نژاد

خرداد ۱۴۰۲

منبع:

صندوق بین‌المللی پول

نسبت پوشش هزینه بهره کمتر از یک

نسبت اهرمی بالاتر از متوسط همان رشته فعالیت

رشد فروش واقعی منفی

بنگاه‌های زامبی

بنگاه زامبی به بنگاهی اطلاق می‌شود که غیرمولد، با بهره‌وری کم و همراه با ریسک بالا بوده و از حیث فنی حداقل برای دو سال متوالی؛ سه شاخص عملکردی آنها به صورت روبرو باشد؛

بروز بحران اخیر همه‌گیری کووید-۱۹ و بدنبال آن اعمال سیاست‌های حمایتی دولت‌ها برای مهار آن منجر به طرح مجدد مسئله ظهور بنگاه‌های زامبی شد. طی ۲۰ سال اخیر به ویژه بعد از بروز بحران مالی جهان، تعداد بنگاه‌های زامبی در اقتصاد جهان به طور پیوسته در حال افزایش بوده و بر اساس نتایج تحقیق انجام شده بر روی نمونه‌ای از بنگاه‌ها در اقتصادهای پیشرفته و نوظهور سهم این گروه بنگاه‌ها از ۶ درصد در سال ۲۰۰۰ به ۱۰ درصد در سال ۲۰۲۰ رسیده است.

افزایش روز افزون تعداد بنگاه‌های زامبی در فعالیتهای صنعتی گوناگون اثرات سرریز منفی بر سرمایه‌گذاری، بهره‌وری، و اشتغال بنگاه‌های غیرزامبی در همان صنعت و در کل اقتصاد دارد.

ظهور بنگاه‌های زامبی در اقتصادهایی که از موضع سیاستی احتیاطی کلان ضعیف، رشد اقتصادی کم، نرخ بهره واقعی منفی و نظام ورشکستگی سازمان نیافته برخوردارند، بیشتر اتفاق می‌افتد. از منظر فعالیتهای اقتصادی نیز فعالیتهایی که با نوسانات شدید قیمت دارایی‌ها و تقاضا مواجه هستند، خروج و ورود رقبا در بازار مرتبط سخت‌گیرانه‌تر است، از یارانه‌های دولتی استفاده می‌کنند و از قابلیت تجارت کمتری برخوردارند، بیشتر در معرض ظهور و رشد بنگاه‌های زامبی قرار می‌گیرند. بنگاه‌های زامبی به دلیل دسترسی راحت‌تر به منابع مالی ارزان، باعث بروز اختلال در بازار محصولات و نهاده‌های تولید می‌شوند. بانک‌های ناسالم نیز تمایل بیشتری برای جذب بنگاه‌های زامبی برخوردار از تسهیلات ارزان دارند، زیرا از این طریق مشکلات ترازنامه خود را از چشم مقام نظارتی، پنهان می‌کنند. بنگاه‌های کوچک و متوسط دسترسی کمتری به تسهیلات ارزان بانکی دارند و در نتیجه بنگاه‌های زامبی بیشتر بنگاه‌های بزرگ و با مالکیت و یا مدیریت دولتی را شامل می‌شوند.

دلایل افزایش بنگاه‌های زامبی

مدت‌دار نبودن و استمرار سیاست‌های حمایتی از بنگاه‌های ناکارآمد در حوزه‌هایی مانند اختصاص تسهیلات با نرخ بهره ترجیحی و یا معافیت‌های مالیاتی

بروز بحران‌ها، نبود ثبات اقتصادی و عدم انجام اصلاحات ساختاری

عدم نظارت کافی در سیستم بانکی

نبود محیط کسب و کار رقابتی و در نتیجه ماندگاری بنگاه‌های فاقد بهره‌وری و زیان‌ده

تصویب و یا به روزرسانی قوانین و قواعد مرتبط با چارچوب‌های ورشکستگی و بازسازی برای بنگاه‌ها با هدف پشتیبانی از فرآیند تخریب خلاق و در صورت لزوم تسهیل بازسازی بنگاه‌های زامبی

ارتقای رقابت‌پذیری در اقتصاد و انجام اصلاحات ساختاری

پاسخ سیاستی برای مقابله با زامبی‌سازی

مهار اثرات تراکمی از طریق؛

اعمال نظارت قوی و قاعده‌مند بر سیستم بانکی با هدف تقویت سلامت بخش بانکی از طریق؛

۴ - اعمال بافرهای رگولاتوری در قالب سرمایه بالاتر و یا بدهی غیرجاری کمتر
- اعمال موضع احتیاطی محکم‌تر به منظور محدود کردن وام‌دهی به بنگاه‌های زامبی

۳ - بررسی دقیق امکان تجدید سرمایه بانک‌ها به منظور کاهش انگیزه آنها برای ورود به فعالیتهای خطرپذیر
- انجام آزمون استرس معتبر
- افزایش تعداد بازرسی‌های موردی